

In de Alblaswaard en de Vijfheerenlanden staan tal van monumentale boerderijen. Sommige zijn nog in gebruik, andere zijn omgebouwd tot luxe woonhuizen.

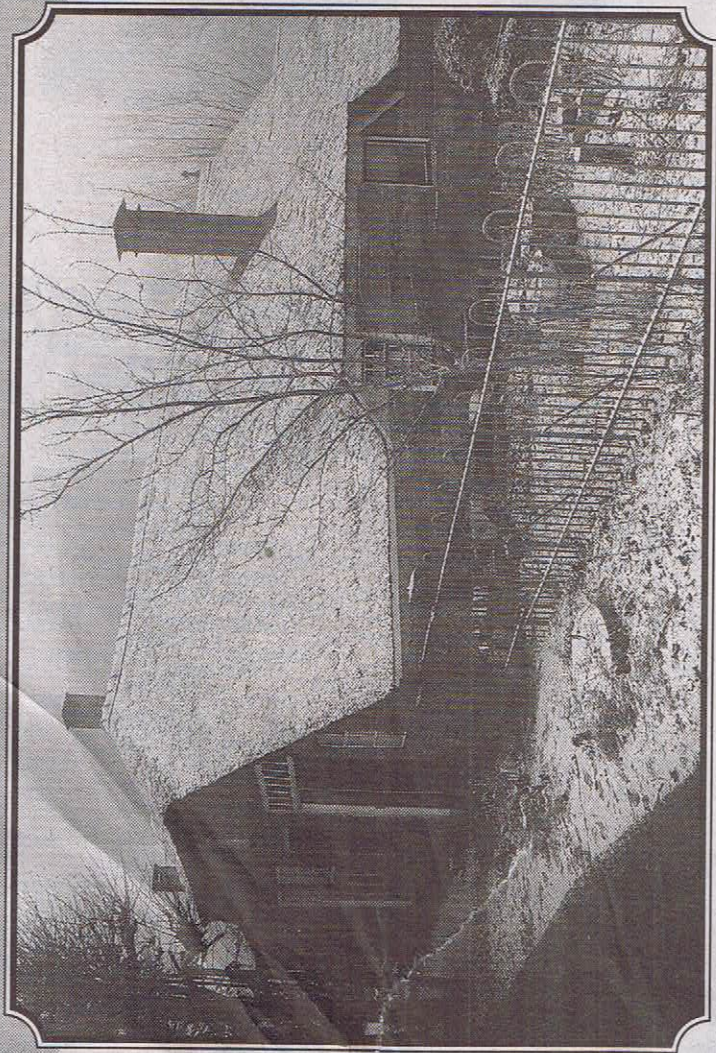
De Stichting Boerderij & Erf zet zich in voor het behoud, herstel en de ontwikkeling van de gezichts-bepalende boerderijen en andere streekeigen bebouwing. In een artikelenreeks in nietuwsblad

Het Kontakt wordt elke maand door redacteur Geurt Mouthaan een boerderij voor het voetlicht gebracht.

LEERBROEK – In de laatste aflevering van de artikelenreeks Boerderij & Erf, waarbij maandelijks een boerderij werd beschreven, is er aandacht voor een hofstee waarin de faciliteiten voor een misschien wel even oud ambacht terug te vinden zijn. De boerderij op Dorpsweg 2 in Leerbroek herbergt een authentieke smederij, waar de afgelopen tientallen jaren niets aan is veranderd. De enige bewoonster, mevrouw H. van Merkerk (81), kan zich de dagen dat er paarden werden beslagen en landbouwwerktuigen werden gesmeed nog goed herinneren. Samen met buurman Arie van Bezooijen vertelt ze over de ongeveer vierhonderd jaar oude boerderij, waarin de spoorlijn aan het verleden nog nadrukkelijk aanwezig zijn: "Heel ons geslacht is smid geweest; mijn vader, grootvader, overgrootvader, ze hadden allemaal hetzelfde beroep. Ik werkte zelf ook vaak mee in de smederij."

In één van de kamers, de voormalige keuken van de boerderij in het centrum van Leerbroek, staan een bed, een paar stoelen, een bank en een brandende houtkachel. De wand is bezaaid met schilderijen, knipsels en portretten. Een oude dekenkast uit de negentiende eeuw staat in een hoek. Mevrouw H. van Merkerk werd in deze hofstee geboren en bleef er haar hele leven wonen. In vroeger tijden – zo rond 1700 – werd in één van de kamers de kerkelijke geldelijke steun aan armen uitgekeerd. Vruchteloos probeert mevrouw Van Merkerk in een stapel papieren een document daarover te vinden. Er is weinig veranderd in de afgelopen decennia: "Ik kan me nog herinneren dat er een slijpmolen was, die aangedreven werd door een paard. Wat er precies mee gedaan werd, weet ik niet meer, maar zo werd het altijd genoemd."

Nadat ze het zoeken heeft opgegeven, vertelt ze

Oud ambacht goed bewaard gebleven in Leerbroek

Smederij in eeuwenoude boerderij

over een ander ambacht dat de afgelopen tientallen jaren zelfs belangrijker werd dan het boerenbedrijf: "Heel ons geslacht is smid geweest; mijn vader, grootvader, overgrootvader, ze hadden allemaal hetzelfde beroep. Ik werkte vaak mee in de smederij." Buurman Arie van Bezooijen valt haar bij: "Ik heb hier zelf ook nog paarden gebracht om te laten bestaan."

De werkplaats, achter in de boerderij, is pas sinds een jaar of twintig buiten gebruik. De reden daarvoor was het overlijden van de broer van mevrouw Van Merkerk. De werkzaamheden kan ze zich nog

jaren zestig zijn we daarmee opgehouden. Een ander onderdeel was het beslaan van paarden. Zelf sloeg ik de nagels er niet in, maar met andere dingen, zoals ijzers klaarmaken en het vuur aanblazen, heb ik altijd meegeholpen."

Napoleon

In de smidse zelf, die nog steeds intact is, kun je je de dagen van weleer gemakkelijk voor de geest halen. Tussen de dozen, planten en Keulise potten staan een aambeeld, een grote blaasbalg, de oude koelbak en een houten stellage, waarin de paarden werden vastgezet om te worden beslagen. Aan de wand zijn enkele bordjes bevestigd, waarop vermeld staat dat de smid niet de verantwoordelijkheid draagt, mocht er iets misgaan tijdens het beslaan. In een hoek hangen twee helmen, overblijfsels van de Tweede Wereldoorlog. Mevrouw H. van Merkerk: "Die hebben ze hier destijds achtergelaten." Het is niet het enige oorlogstuig wat te vinden is in de hofstee. In één van de andere ruimtes hangt een ouderwets zwaard: "Daar is mijn overgrootvader met Napoleon mee in Rusland geweest. Er hoort nog een helm bij, maar die is bij andere mensen terechtgekomen."

In de stal is nog een balk, waaraan enkele koeien vastgezet konden worden. De vader van mevrouw Van Merkerk stopte echter al snel met zijn agrarische activiteiten: "Mijn moeder hield niet van het boerenwerk, dus ze zijn er in 1924 of 1925 mee opgehouden. We hadden toen ook geen honderd koeien zoals de boeren van tegenwoordig, je had aan vier koeien genoeg."

Als laatste laat de bejaarde inwoner van Leerbroek een boerenwagen uit de negentiende eeuw zien. Het ouderwetse vervoersmiddel heeft een luxe uitzicht, maar werd ook gebruikt voor bijvoorbeeld het ophalen van hooi. Het is een erfstuk, ooit vervaardigd door de grootvader van mevrouw Van Merkerk. Hij bracht er verschillende versieringen op aan, zoals gekleurde vogelkoppen en houtsnijwerk aan de onderkant van de boerenwagen. De tijd heeft de afgelopen jaren vele veranderingen meegebracht, maar mevrouw Van Merkerk staat daar stoicijns tegenover: "Ik bemoei me er niet meer mee, ze gaan hun gang maar."